

דגל ארגון

כמכשיר בידי השלטון הפוליטי בארץ (המרוכז אישם בין צמרת-מפא"י ושרי-מפא"י) פועלת ההסתדרות כורוע-מבצעת של משרד-האוצר, המעוניין להקפיד את רמת המחיה של הרוב. בשני התפקידים גם יחד, פועלת ההסתדרות נגד חבריה. היא מופיעה בעיניהם כשהיא לבושה באדרת-הארגון של השלטון.

כדברי ירמיהו על חכמי הגוים, העברים והכסילים: "באחת יבערו ויכסו, מוסר הכי לים... תכלת וארגמן לבושם."

המישטר הקאפיטליסטי המודרני, המתקדם-יחסית, מלוכנס על שילוש ייצוגי להסדר בעיות-עבודה. מול נציגי המעבידים מתייצבים נציגי העובדים, כשבתוך ניצבים נציגי השלטון כמתווכים וכמפשרים.

קאריקטורה של מצב כזה נוצר בפאשיזם האיטלקי. גם הוא דגל, כביכול, בשילוש זה. אך למעשה הפך את נציגות העובדים לזרוע משטרתית של השלטון — שפעל תוך שיתוף הדוק מאד עם בעלי-ההון. זה נקרא "מישטר קורפורטיבי".

המציאות הישראלית מתרחקת, בהדרגה, מן הקאפיטליזם המתקדם. אין היא מגיעה ל-סוציאליזם, אלא לאותה קאריקטורה קורפורטיבית.

וחקא משרד-ארגון מדגים זאת בצבעים בהירים. **הפועלים תבעו מן ההסתדרות שלהם לייצג אותם — וצמרת ההסתדרות התייצבה נגדם.** צמרת זו נבחרה לפני שש שנים. בבחירות האחרונות נוצרו יחסי-כוחות חדשים, אך המוסדות הישנים נשארו על כנם — עד אשר יספיקו המפלגות לגמור בנייהן את מלאכת-הקנוניות, אחרי הקמת קואליציה ממשלתית.

צמרת זו — שהמנדאט שלה חלף מזמן, השולטת באורח דיקטטורי, המורכבת מאבירי-מנגנון בעלי-שררה — היא הנותנת הוראות לפועלי "ארגמן", בהתאם להנחיות השלטון. פועלי ארגמן ביקשו לכנס את מליאת מועצת פועלי בני-ברק לדון בתביעותיהם — ובקשתם נענתה בסירוב. הם ביקשו לכנס את מועצת איגוד פועלי האריג — ושוב נענו בסירוב.

אין להם כל אפשרות להביא את תביעותיהם (ותהינה צודקות או בלתי-צודקות, מתונות או מוגזמות-לצורך-מיקוח) בפני מוסד דמוקרטי כלשהו, המורכב מפועלים והמייצג פועלים.

הם נתקלים בחומה של שררה. מצב כזה הופך שביחה לבלתי-ימנעת.

אפשר לשבור שביחה. בשטח זה נצטבר בעולם נסיון רב — החל בהפעלת מישטרה וצבא, וכלה בפיתורי שובתים, הבאת מנהיגיהם למשפט, סחיטה ואיומים. אך שום שביחה כזאת לא תרפא את המצב. היא רק תבטיח כי במקום שביחה אחת היום תבואנה עשר שביחות אחרות מחר.

השביחה אינה אלא סימפטום של מחלה — וזו זקוקה לריפוי.

עלידי הפיכת ההסתדרות מאירגון יציג של השליטים לאירגון יציג של העובדים. השררה המקצועיים לאגודות המקצועיות המקומיות ול-איגודים הארציים השונים.

עלידי יצירת מצב בו תתקבלנה ההחלטות מלמטה, באורח דמוקרטי ומסודר, תוך שיתוף העובדים עצמם באחריות — תחת להתקבל מלמעלה, באמצעות פקודות שרירותיות, העטופות במליצות ממלכתיות-כביכול. הדיקטטורה נראית תמיד יעילה יותר מן הדמוקרטיה. אך בסופו של דבר מסתבר תמיד כי הדיקטטורה היא בלתי-יעילה ובוכנונית, מפני שהיא מקוממת גנדה את לבו של האדם החופשי.

מישטר תקין של יחפיעעודה בארץ יתכן רק אם יוחזר אמון העובדים בהסתדרות. כלוי מר: אם תוחזר ההסתדרות לעובדים. או אז אפשר יהיה לומר עליה את דברי-האהבה של שיר השירים: "דלת ראשך כארגמן... מה יפית ומה נעמת..."

מרוכזים ידידיו ומוקדי חייו, למקום אחר. ומאידך: פיזיוויסטריום רגילים אינם יכולים לפצות אותו על ניתוקו ממיפעל, בו השקיע את מרבית שנות חייו. בקיצור: זהו מצב בלתי-רגיל. אי-אפשר לפתור את בעיותיו באמצעים רגילים. אם רוצה הממשלה להעביר מיפעלים ממרכז הארץ למקומות יותר גידחים (ולא אביע כאן את ספקותי לגבי מדיניות זו) — יש למצוא הסדר ארצי מוסכם, צודק וכולל לבעיית הפועלים. הסדר זה יכול ללוש צורה של הסכם קולקטיבי או של תחיקה ממלכתית.

אבל זהו חזון למועד. הוא לא יתגשם תוך שבוע. ואילו לפועלי "ארגמן" העניין בוער מאד.

כל סחבת בעניינם היא לרעתם. כי כאשר יועבר המיפעל, הם יתדלו מלהיות ציבור מאורגן ומגובש, המסוגל לאחוז

שובתי "ארגמן": נגד מי?

בנשק השביחה. הם יהיו אוסף של פועלים מובטלים, ללא מכשיר למאבק על זכויותיהם. לכן דרשו הכרעה מיידית. בעל המיפעל מסתמך על סעיף בהסכם הקיים, הקובע דרכים נאותות ליישוב סיכסוכים. הסתמכות זו אינה עומדת במבחן של ביקורת. כל הסכם נועד להסדיר את הבעיות במציאות קיימת. אין הוא יכול לקבוע לגבי שינוי המציאות עצמה מעיקרה. על מצב כזה חל העיקרון ה-לאטיני REBUS SIC STANTIBUS, כלומר: "כל עוד לא נשתנו הנסיבות". ואילו כאן חל שינוי מכריע. אך הסיכסוך בין הפועלים לבין בעל-המיפעל הוא מישני. במאבק זה קיים גורם שלישי — והוא הגורם שנגדו מתקוממים העובדים.

הדמות המרכזית במחזה היא ההסתדרות.

ס יכסוף "ארגמן" לא היה מגיע לעולם לאן שהגיע. אילו היה קיים בארץ אירגון-עובדים אמיתי, נאמן לחבריו ומקובל עליהם. אירגון כזה היה מקבל את דרישות העובדים — שהם חבריו ובעליו — ונכנס למשאומתן עם המעביד. בצורה זו או אחרת הוא היה מגיע להסכם של פשרה, על דעת העובדים. הוא היה עושה זאת בעוד מועד, לפני שהגיעו העובדים לבהלה של עשירת-השערים.

אירגון כזה אינו קיים בארץ. במקומו קיימת ההסתדרות, שהיא אירגון מישטרתית לביצוע כוונות השלטון.

כמעבירה הגדולה ביותר בארץ, נמצאת ההסתדרות בי-מחנה אחד עם המעבידים הפרטיים, והיא מעוניינת, כמוהם, ללחום בדרישות הפועלים — הצודקות והבלתי-צודקות כאחת.

ב שיא הוויכוח על שביחת ארגמן במליאת הכנסת, הרצתי פתח קטן לשר-העבודה: "אפילו שולל את את כל דרישות השובתים — האם לא כדאי להזכיר כאן לפחות מה הן?"

ואכן — איש לא טרח באותו יוכוח לומר מה, בעצם, רוצים השובתים. כאילו אין צורך לדבר על כך. כאילו אהו השגעון בחמש מאות פועלים, והם שובתים להם להנאתם, מתוך תשוקה מטורפת להרוס את משק הארץ.

כך נסתבר מדברי הליברלים העצמאיים, רפ"י, גח"ל והממשלה.

מול השובתים התייצבה חזית אחידה של הממשלה, ההסתדרות והמעביד.

מעל לחזית זו מתנופף ברמה דגל הממלכתיות. **הבה ונזכיר אותו, לרגע, כדי לברוק את טוב צבעו.**

א מנם, צבע הארגמן היה צבע הממלכתיות מקדמת דנא. הוא מסמל גם את ראשית ההיסטוריה התעשייתית של ארץ-ישראל.

לאורך החוף הצפוני של הארץ, מחיפה ועד צור וצידון, דגו אבותינו הקדמונים את חלוונותיהם. מבלוטות-הריר של 8000 חלוונות הם הפיקו גראם אחד של צבע-ארגמן. במרכז התעשייתי הגדול בעיר צור, שימש הצבע להכנת אריגי-ארגמן, שעלו כה ביוקר עד כי הפכו מאז לסמל השלטון הממלכתי והרתי. ומרכזי יצא מלפני המלך בלוש מלכות — עטרת-זהב גדולה ותכריך בוך וארגמן... משום כך אך טבעי הוא שדווקא המיפעל ששמו ארגמן הפך סמל לסיכסוך סביב האיני-טרם הממלכתי הצרוף ששמו "פיזור האוכי-זוסייה".

לא נותר אלא לבדוק אם בסיכסוך זה במיפעל-הצביעה, האינטרס הממלכתי הוא אמיתי ואתנטי — או שמה הוא משמש רק צבע-הסוהא.

באיוז מידה מעורבב כאן הצבע הטהור כצביעות?

ב על "ארגמן" נענה לבקשת הממשלה להעביר את מיפעל ליבנה, במסגרת מדיניות פיזור האוכלוסיה. יש להניח שהדבר כדאי לו מבחינה כלכלית. ביבנה יקבל אדמה בתנאים מיוחדים, ואילו אדמתו בבני-ברק, שתתפנה עם העברת המיפעל, שוה עתה הון. ביבנה ימצא כוח-עבודה חדש וצעיר, בעוד שעובדיו הוותיקים בבני ברק מתקרבים לגיל קשיש.

צד זה ברור. פחות ברור הצד הממשלתי. כי יבנה אינה תואמת כליכך את האידיאולוגיה המקור דשת של הפיזור. אין היא נמצאת אישם בין קריית-גת ודימונה. היא נמצאת במרכז הארץ. היא שוכנת על הכביש הראשי בין נמל אשדוד ותל-אביב, שהוא כבר עתה צוואר-בקבוק מלא-פקקים.

הממשלה טוענת כי יבנה היא המקום הרחוק ביותר מתל-אביב שאליו אפשר היה להעביר את ארגמן. כי מיפעל זה משרת את מיפעלי תעשיית-הטקסטיל, המרוכזים במרכז הארץ.

זהו פאראדוקס. פירושו שהעברת "ארגמן" אינה משרתת את פיזור האוכלוסיה. במיקרה הטוב ביותר יספך המיפעל עבודה לעירית עולים מוזנחת ומובטלת, שספק אם יש לה בכלל הצדקת קיום במקום זה. אלא שכמו בכל פעולות הממשלה, מת-עטפת השיגרה בסיסמות. העיירה נמצאת במקום שהיא נמצאת, לטובה או לרעה, ועתה יש למשוך אליה מיפעלים, בכל האמצעים ובכל מחיר.

גם אם המחיר הוא גרימת עוול לפועלים הוותיקים.

א ברהם קליר, בעל ארגמן, אינו ריאקציונר חשוך. להפוך, הוא אחת הרמויות היותר מתקדמות והיותר אהו דות בעולם התעשייה הישראלית. הוא חניך השומר הצעיר. הוא שיכל את גורבכורו במלחמת-הש"ח בקרב על אשדוד, והוא תרם כסף רב למטרות ציבוריות חיוניות, כגון בית-צבי ברמת-גן, הקרוי על שם בנו.

יש להניח כי גם הצעותיו לפועלים, היו נדיבות — לפי תפיסתו. אך לא לפי תפיסת הפועלים. אלה אינם יכולים להיקרע, ברובם, מריקמת חייהם ברמת-גן ובבני-ברק. בעל-משפחה קשיש אינו נע בקלות מקום. בו לומדים ילדיו ובו